

Příloha A2 Cílová populace PISA, výběry šetření PISA a definice škol

Definice cílové populace PISA

PISA 2012 poskytuje hodnocení kumulativního výsledku vzdělávání a učení v době, kdy většina mladých dospívajících stále ještě absolvuje základní vzdělání.

Hlavní výzvou pro mezinárodní průzkum je zajistit mezinárodní srovnatelnost národních cílových populací.

Rozdíly mezi zeměmi v povaze a rozsahu preprimárního vzdělávání a péče, věk zahájení školní docházky a institucionální struktura vzdělávacích systémů neumožňují definici mezinárodně srovnatelných ročníkových úrovní školní docházky. Proto se v mezinárodních srovnáních výsledků vzdělávání většinou definují populace s ohledem na věk cílové skupiny. V některých předchozích mezinárodních hodnoceních se cílová populace definovala na základě ročníku (třídy), který pokrýval většinu konkrétní věkové skupiny. Nevýhodou tohoto přístupu ovšem je, že jistý rozptyl věkového rozvrstvení žáků napříč několika ročníky často vede v jednotlivých zemích k výběru různých cílových ročníků, nebo zahrnuje několik stupňů vzdělávací soustavy v zemi, což zpochybňuje srovnatelnost výsledků mezi zeměmi, občas dokonce i v jedné zemi. Navíc ve vzorcích vybraných podle ročníku nejsou obvykle zastoupeni všichni žáci požadovaného věku, a proto může dojít k vážnějšímu zkreslení výsledků, pokud nezastoupení žáci navštěvují v některých zemích nejbližší vyšší ročník a v jiných nejbližší nižší ročník. Tímto by se vyloučili žáci s potenciálně vyššími úrovněmi výkonu v jedné zemi a žáci s potenciálně nižšími úrovněmi výkonu v jiné.

Šetření PISA tento problém obchází tak, že svou cílovou populaci definuje podle věku. Taková definice není svázána s institucionálními strukturami národních vzdělávacích soustav. PISA hodnotí žáky, kteří na počátku testovacího období dosáhli věku od 15 let a 3 (dokončených) měsíců do 16 let a 2 (dokončených) měsíců, s povoleným rozptylem plus minus 1 měsíc, a kteří byli zapsáni do vzdělávacího zařízení se 7. ročníkem nebo vyšším, bez ohledu na ročník nebo typ zařízení a bez ohledu na to, jestli šlo o denní studium nebo studium s omezeným počtem hodin. V této publikaci se o vzdělávacích zařízeních hovoří obecně jako o školách, ačkoliv některé vzdělávací instituce (zejména některé typy odborných vzdělávacích zařízení) v některých zemích jako školy označovány nejsou. Jak lze podle této definice očekávat, průměrný věk žáků v zemích OECD byl 15 let a 9 měsíců. Rozpětí mezi průměry zemí bylo 2 měsíce a 5 dnů (0,18 let), od minimálního průměru země 15 let a 8 měsíců po maximální průměr země 15 let a 10 měsíců.

Vzhledem k takto definované populaci PISA přináší poznatky o znalostech a schopnostech skupiny jedinců, kteří se narodili ve srovnatelném referenčním období, ale kteří za sebou mohou mít jiné zkušenosti s vzděláváním jak ve škole, tak mimo ni. V šetření PISA se o těchto znalostech a schopnostech hovoří jako o výsledku vzdělávání ve věku, který je všem zemím společný. V závislosti na politice země, pokud jde o zahájení školní docházky, výběr žáků do škol a podporu vzdělávání, mohou být tito žáci rozvrstveni do užšího nebo širšího rozpětí ročníků v různých vzdělávacích soustavách, programech nebo proudech. Tyto rozdíly je třeba brát v úvahu při porovnávání výsledků PISA napříč zeměmi, protože pozorované rozdíly mezi žáky ve věku 15 let se už nemusí objevovat, až se později začnou zkušenosti žáků se vzděláváním rozcházet.